

बाल न्याय (मुलांची काळजी व संरक्षण) अधिनियम,
२०१५ च्या प्रभावी अंमलबजावणीसाठी बाल न्याय
संगणकीय प्रणाली (Juvenile Justice
Information System) लागू करणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन
महिला व बाल विकास विभाग
शासन निर्णय क्रमांक: ICPS/ प्र.क्र. ३११/ का-८
नविन प्रशासन भवन, ३ रा मजला,
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई-४०००३२.
दिनांक-२३ मार्च, २०२१.

वाचा- १) बाल न्याय (मुलांची काळजी व संरक्षण) अधिनियम, २०१५.

२) महाराष्ट्र राज्य बाल न्याय (मुलांची काळजी व संरक्षण) नियम, २०१८.

प्रस्तावना :-

बाल न्याय (मुलांची काळजी व संरक्षण) अधिनियम, २०१५ च्या सनियंत्रणासाठी मा.न्यायमूर्ती, उच्च न्यायालय, मुंबई यांचे अध्यक्षतेखाली बाल न्याय समिती गठीत करण्यात आली आहे. मा.उच्च न्यायालयांतर्गत गठीत बाल न्याय समितीने बाल न्याय (मुलांची काळजी व संरक्षण) अधिनियम, २०१५ च्या प्रभावी अंमलबजावणीसाठी समग्र संगणकीय प्रणाली विकसीत करण्याची सूचना शासनास केली होती. त्यानुसार बाल न्याय अधिनियमाच्या प्रभावी अंमलबजावणीच्या अनुषंगाने सर्व कामकाज ऑनलाईन करणे, माहिती संकलित करणे, माहितीचे सनियंत्रण करणे यासाठी संगणकीय प्रणाली तयार करण्यात आली आहे. सदरील प्रणाली मध्ये विधीसंघर्षग्रस्त बालक आणि काळजी व संरक्षणाची गरज असलेली बालके यासंबंधीत अनुक्रमे कार्यरत यंत्रणा बाल न्याय मंडळ व बाल कल्याण समितीसाठी दोन स्वतंत्र मॉड्युल विकसीत करण्यात आले आहेत. सदरील दोन मॉड्युलपैकी विधीसंघर्षग्रस्त बालकांसंबंधीत मॉड्युल तयार झालेले असून सदर प्रणाली लागू करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय-

बाल न्याय (मुलांची काळजी व संरक्षण) अधिनियम, २०१५ च्या प्रभावी अंमलबजावणीसाठी महिला व बाल विकास विभागाकडून तयार करण्यात आलेली बाल न्याय संगणकीय प्रणाली (Juvenile Justice Information System) मधील विधीसंघर्षग्रस्त बालकांसंबंधीत मॉड्युल या शासन निर्णयाद्वारे लागू करण्यात येत आहे. सदरील प्रणाली www.jjis.maharashtra.gov.in या लिंकवर उपलब्ध करण्यात आलेली आहे.

२. विधीसंघर्षग्रस्त बालकांसंबंधीत मॉड्युलप्रमाणे बाल न्याय अधिनियमाचे कामकाज करणे सर्व संबंधीत यंत्रणा उदा. बाल न्याय मंडळ, पोलिस विभाग, महिला व बाल विकास विभागाचे संबंधीत अधिकारी/कर्मचारी यांना बंधनकारक राहिल. सदर प्रणालीच्या अंमलबजावणीच्या अनुषंगाने खालील सूचना देण्यात येत आहेत-

- १) विधी संघर्षग्रस्त बालकांसाठी असलेली पोलीस यंत्रणा, बाल न्याय मंडळ, निरीक्षण गृह अधिकारी व कर्मचारी यांनी ही प्रणाली दि.१ एप्रिल, २०२१ पासून वापरणे बंधनकारक राहिल.
  - २) सदर प्रणालीचा वापर पुर्ण क्षमतेने करावयाचा असून बाल न्याय यंत्रणेशी संबंधित कामकाज संगणकीय प्रणालीद्वारे करण्यात यावे व सद्यस्थितीत वापरात असलेली (Manually) कार्यप्रणाली संपुष्टात येईल.
  - ३) सदर योजनेच्या राज्यस्तरावरील सनियंत्रणाची जबाबदारी आयुक्त, महिला व बाल विकास, पुणे यांची राहिल. तर जिल्हास्तरावरील सनियंत्रणाची जबाबदारी जिल्हा महिला बाल विकास अधिकारी यांची राहिल.
  - ४) सदर प्रणाली सुव्यवस्थितपणे संचालन होण्यासाठी आवश्यक त्या तांत्रिक/ मार्गदर्शक सूचना आयुक्त, महिला व बाल विकास पुणे यांनी निर्गमित कराव्यात.
  - ५) सदर प्रणालीच्या अंमलबजावणीच्या वेळी येणाऱ्या तांत्रिक अडचणींचा वेळेत निपटारा करण्याची जबाबदारी महाआयटी संस्थेची राहिल.
  - ६) सर्व बाल न्याय मंडळ येथे उत्तम वेग व दर्जा असणारी इंटरनेट सुविधा आणि डाटा एन्ट्री ऑपरेटर यांची सेवा उपलब्ध राहिल याची जबाबदारी संबंधित जिल्ह्याच्या जिल्हा महिला व बाल विकास अधिकारी यांची राहिल.
  - ७) पोलीस यंत्रणेकडून सदर प्रणालीचा नियमित वापर करण्यासंदर्भातील सूचना विशेष पोलीस महानिरीक्षक, महिला व बाल अपराध प्रतिबंध विभाग, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई यांच्या मार्फत देण्यात याव्यात तसेच त्यासाठी आवश्यक सोयीसुविधा सर्व पोलीस स्टेशनला उपलब्ध करून द्याव्यात.
  - ८) सदर प्रणालीच्या अंमलबजावणीमध्ये काही अडचणी/त्रुटी असल्यास त्या तात्काळ दूर करणे तसेच सर्व संबंधितांना वेळोवेळी प्रशिक्षण देणेबाबत राज्यस्तरीय सनियंत्रण अधिकारी यांनी दक्षता घ्यावी.
३. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२१०३२३१६४२३२६९३० असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(रा.ता.भालवणे)
अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

- १) मा. राज्यपाल, यांचे सचिव, राजभवन, मुंबई
- २) मा. मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय मुंबई.
- ३) मा. अध्यक्ष/उपाध्यक्ष विधानसभा, महाराष्ट्र विधानमंडळ. मुंबई.

- ४) मा. सभापती/ उपसभापती विधानपरिषद, महाराष्ट्र विधानमंडळ. मुंबई.
- ५) मा. विरोधी पक्ष नेता, विधानसभा/ विधानपरिषद, महाराष्ट्र विधीमंडळ.
- ६) मा. मंत्री (म व बा वि) / राज्यमंत्री (म व बा वि) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
- ७) मा. मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य यांचे उप सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
- ८) सर्व अपर मुख्य सचिव/ प्रधान सचिव / सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
- ९) महाअधिवक्ता, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
- १०) महाप्रबंधक, मा. उच्च न्यायालय, मुंबई.
- ११) महाप्रबंधक, उप लोकायुक्त व लोकायुक्त यांचे कार्यालय, मुंबई.
- १२) महालेखापाल १, महाराष्ट्र राज्य (लेखापरीक्षा/ लेखा व अनुज्ञेयता), मुंबई.
- १३) महालेखापाल २, महाराष्ट्र राज्य (महाराष्ट्र राज्य (लेखापरीक्षा /लेखा व अनुज्ञेयता) नागपूर.
- १४) सर्व मंत्रालयीन विभाग.
- १५) आयुक्त, महिला व बाल विकास, पुणे.
- १६) सर्व निबंधक, मा. उच्च न्यायालय, खंडपीठ, नागपूर/ औरंगाबाद
- १७) सर्व जिल्हा न्यायाधीश, जिल्हा न्यायालय.
- १८) सरकारी वकील, उच्च न्यायालय, मुंबई /नागपूर /औरंगाबाद.
- १९) सचिव, महाराष्ट्र राज्य बाल हक्क संरक्षण आयोग, वरली, मुंबई.
- २०) सर्व सह/उप सचिव, अवर सचिव, कक्ष अधिकारी, महिला व बाल विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
- २१) सर्व विभागीय उप आयुक्त, महिला व बाल विकास.
- २२) सर्व बाल न्याय मंडळ/बाल कल्याण समिती.
- २३) सर्व जिल्हा महिला व बाल विकास अधिकारी.
- २४) निवड नस्ती / का.०८